

UNIVERZITET U BEOGRADU
FAKULTET SPORTA I FIZIČKOG VASPITANJA
MASTER AKADEMSKE STUDIJE

NASTAVNI PLAN SREDNJIH BALETSKIH ŠKOLA
BALKANSKIH ZEMALJA

Master rad

Student:

Marko Vasiljević 4036/2019

Mentor:

Dr Sanja Mandarić, redovni profesor

Beograd, 2021.

UNIVERZITET U BEOGRADU
FAKULTET SPORTA I FIZIČKOG VASPITANJA
MASTER AKADEMSKE STUDIJE

NASTAVNI PLAN SREDNJIH BALETSKIH ŠKOLA
BALKANSKIH ZEMALJA

Master rad

Student:
Marko Vasiljević 4036/2019

Mentor:
Dr Sanja Mandarić, redovni profesor

Članovi komisije:

1. Dr Ivana Milanović, vanredni profesor
2. Dr Lidija Moskovljević, vanredni profesor

Beograd, 2021.

SAŽETAK

U umetničkoj srednjoj školi se stiče opšte i umetničko obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja i za nastavak obrazovanja u visokoškolskim ustanovama. Baletske umetničke škole postoje u svim zemljama Balkana. S tim u vezi, cilj rada je uporediti nastavne planove srednjih baletskih škola u vaspitno-obrazovnom sistemu balkanskih zemalja. U skladu sa ciljem rada izvršen je pregled i analiza nastavnih planova za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje srednjih škola iz Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike Severne Makedonije, Republike Slovenije, Republike Srbije i Republike Crne Gore. Na osnovu rezultata analize, došlo se do zaključka da opšteobrazovni i stručno-teorijski predmeti postoje u svim analiziranim nastavnim planovima. Potvrđuju se razlike prisutne u nazivima institucija i izbornih smerova. Što se tiče samih ustanova one se razlikuju prema tome što omogućuju školovanje kadrova sa jednim, dva ili tri izlazna profila u zavisnosti od odabranog smera. Nastavni plan Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor, iz Republike Slovenije ima veći fond časova baziranih na opšteobrazovnim predmetima, dok je plan škole za klasični balet Zagreba, iz Republike Hrvatske ujednačen sa fondom časova za opšteobrazove i stručno-teorijske predmete. Svi ostali analizirani nastavni planovi su fokusirani više ka stručno-teorijskim predmetima. Izvršenom komparativnom analizom nastavnih planova zaključuje se, da su prisutne razlike u vrsti predmeta koji u planovima postoje, njihovim nazivima, kao i fondu časova koji je za njih planiran. Takođe su uočene i razlike, u ukupnom broju časova planiranih za iste smerove u različitim vaspitno-obrazovnim ustanovama.

KLJUČNE REČI: fond časova, opšteobrazovni predmeti, stručno-teorijski predmeti

ABSTRACT

In art high school, general and artistic education and upbringing are acquired in a four-year duration for performing jobs of appropriate occupation and for continuing education in higher education institutions. Ballet art schools exist in all Balkan countries. In this regard, the aim of the paper is to compare the curricula of secondary ballet schools in the educational system of the Balkan countries. In accordance with the aim of the paper, a review and analysis of curricula for secondary ballet education of secondary schools from Bosnia and Herzegovina, the Republic of Croatia, the Republic of Northern Macedonia, the Republic of Slovenia, the Republic of Serbia and the Republic of Montenegro was performed. Based on the results of the analysis, it was concluded that general education and professional-theoretical subjects exist in all analyzed curricula. The differences present in the names of institutions and electoral educational route are confirmed. As for the institutions themselves, they differ in that they enable the training of staff with one, two or three output profiles, depending on the chosen educational route. The curriculum of the Maribor Conservatory of Music and Ballet from the Republic of Slovenia is more based on general education, while the curriculum of the Zagreb Classical Ballet School from the Republic of Croatia is harmonized with the fund of classes for general education and professional-theoretical subjects. All other analyzed curricula are focused more on professional-theoretical subjects. The performed comparative analysis of the curricula concludes that there are differences in the type of subjects that exist in the curricula, their names and the number of classes planned for them. Differences were also noticed in the total number of classes planned for the same educational route in different educational institutions.

KEY WORDS: fund of classes, general education subjects, professional-theoretical subjects

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEORIJSKI OKVIR RADA	3
2.1 VASPITNO-OBRAZOVNI PROCES	3
2.2 UMETNIČKI PLES	4
3. PREDMET, CILJ I ZADACI ISTRAŽIVANJA	6
4. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA	7
5. METOD RADA.....	8
6. ANALIZA NASTAVNIH PLANOVA SREDNJIH UMETNIČKIH ŠKOLA.....	9
6.1 SREDNJA MUZIČKA ŠKOLA SARAJEVO (BOSNA I HERCEGOVINA)	9
6.2. ŠKOLA ZA KLASIČAN BALET ZAGREB (REPUBLIKA HRVATSKA).....	10
6.3. DRŽAVNI UMETNIČKO-BALETSKI ŠKOLSKI CENTAR „ILIJA NIKOLOVSKI-LUJ“- SKOPLJE (REPUBLIKA SEVERNA MAKEDONIJA)	13
6.4. KONZERVATORIJUM ZA MUZIKU I BALET MARIBOR (REPUBLIKA SLOVENIJA).....	17
6.5. BALETSKA ŠKOLA „LUJO DAVIČO“- BEOGRAD (REPUBLIKA SRBIJA).....	19
6.6. UMETNIČKA ŠKOLA ZA MUZIKU I BALET „VASA PAVIĆ“ - PODGORICA (REPUBLIKA CRNA GORA)	23
7. KOMPARATIVNA ANALIZA PLANOVA UMETNIČKIH SREDNJIH ŠKOLA	26
7.1. KOMPARATIVNA ANALIZA NAZIVA USTANOVA I SMEROVA	26
7.2. KOMPARATIVNA ANALIZA OPŠTEOBRAZOVNIH PREDMETA.....	27
7.3. KOMPARATIVNA ANALIZA STRUČNIH PREDMETA.....	31
7.3.1. KLASIČAN SMER	31
7.3.2. SAVREMENI SMER.....	35
7.3.3. NARODNI SMER.....	39
8. ZAKLJUČAK	44
9. LITERATURA.....	48
10. PRILOZI.....	49

POPIS KORIŠĆENIH SKRAĆENICA

BIH- Bosna i Hercegovina

KA- komparativna analiza

1. UVOD

Saglasnost u tvrdnjama današnjih pedagoga, didaktičara i andragoga da sa povećanjem obrazovnog nivoa stanovništva jedne države, ili uopšte na širem nivou (asocijacija država), ekonomski napredak postaje, „u neku ruku neizbežan“, upućuje nas na uverenje da poboljšanje kvaliteta nastavnog plana i programa osnovnog obrazovanja i vaspitanja smatramo važnom i veoma odgovornom oblašću društvenog života (Rajčević, 2016). Međutim, može se reći da važnost kvaliteta nastavnog plana i programa, ima velikog značaja i u srednjoškolskom obrazovanju i vaspitanju jer učenicima omogućava sticanje opštih i stručnih znanja i sposobnosti učenika za dalje školovanje, odnosno za rad, zasnovana na dostignućima nauke, tehnologije, kulture i umetnosti. Delatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja može se obavljati u gimnaziji, stručnoj školi, umetničkoj školi, mešovitoj školi, i školi za učenike sa smetnjama u razvoju. U umetničkoj srednjoj školi se stiče opšte i umetničko obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja i za nastavak obrazovanja u visokoškolskim ustanovama (Službeni glasnik RS, broj 52/2021). Tako se srednje baletsko obrazovanje stiče u umetničkoj srednjoj školi.

Balet se svrstava u grupu umetničkih plesova, kao vrhunski oblik umetničkog stvaralaštva, koji je nastao od renesansnih plesova sa svečanim ophođenjem. Prva škola (Akademija plesa) osnovana je u Parizu 1662. čiji je zadatak bio da ples sačuva od grešaka i da usavršava baletsku tehniku u određenom pravcu i po određenim pravilima (Magazinović, 1951). Od tog perioda, pa do danas postoje škole u kojima se osposobljavaju plesači u prostoru umetničkog plesa. Imajući u vidu da je balet pre svega umetnička forma, odnosno kumulativni proizvod svih umetnosti - muzike, skulpture, slikarstva i drame, ali i aktivnost koja zahteva nivo veštine i kondicije koji se može meriti sa mnogim sportovima (Stalder, Noble & Wilkinson, 1990), postavlja se pitanje načina osposobljavanja plesača.

Nastavni plan predstavlja školski dokument u kojem se propisuju nastavni predmeti koji će se proučavati u određenoj školi, zatim redosled proučavanja tih područja ili predmeta po razredima ili semestrima, te nedeljni broj časova za pojedini nastavni predmet (Rajčević, 2016). Srednje umetničke škole, kao i sve ostale srednje škole, imaju propisane nastavne planove, koji su usmereni ka umetničkom prostoru za koji se učenici obrazuju.

Svesni činjenice da se današnje društvo nalazi u vremenu ubrzanih tehnoloških, a samim tim i globalnih transformacija, koje vode ka svakodnevnim inovacijama a koje je neophodno ispitati, te ostati u koraku sa vremenom, nameće se potreba proučavanja na koje se sve načine mogu unaprediti i organizovati segmenti nastavnog plana srednjih baletskih škola. U želji da se održi korak sa vremenom i zajedničkim znanjima i iskustvima, što je neophodno u vaspitno-obrazovnom procesu, jer „svaki učitelj treba stalno da usavršava kvalitet svog rada” (Jesipov, 1946). Imajući u vidu, da pored Srbije, srednje baletske škole postoje i u drugim zemljama Balkana, predmet ovog rada su nastavni planovi srednjih umetničkih škola balkanskih zemalja.

2. TEORIJSKI OKVIR RADA

2.1 Vaspitno-obrazovni proces

Vaspitno-obrazovni proces u samom svom osnovu ima dva procesa. Prvi proces jeste vaspitanje, odnosno proces planskog i sistemskog usavršavanja senzornih, intelektualnih, emocionalnih, moralnih i duhovnih svojstava i sposobnosti deteta i odrasle osobe. Drugi predstavlja obrazovanje koji se, u užem značenju ovog pojma, podrazumeva kao proces usvajanja znanja, izgrađivanja veština i navika; razvoja sposobnosti, usvajanja procesa vrednosti i pravila ponašanja. Obrazovanje, u širem značenju ovog pojma, predstavlja stalan proces ostvarivanja duhovnih vrednosti, proces koji traje tokom celog života (Gvozdenović, 2011).

Srednje obrazovanje i vaspitanje ostvaruje se u skladu sa ciljevima koji su definisani zakonom, kao na primer: „Razvoj ključnih kompetencija neophodnih za dalje obrazovanje i aktivnu ulogu građanina za život u savremenom društvu; Svest o važnosti zdravlja i bezbednosti, uključujući bezbednost i zdravlje na radu; Osposobljavanje za rešavanje problema, komunikaciju i timski rad; Razvoj motivacije za učenje, osposobljavanje za samostalno učenje, samoinicijative, sposobnost samovrednovanja i izražavanja sopstvenog mišljenja“. U umetničkoj srednjoj školi se stiče opšte i umetničko obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja i za nastavak obrazovanja u visokoškolskim ustanovama (Službeni glasnik RS, broj 52/2021).

Nastavni plan (lat. curriculum; eng. study plan; fran. horaire; nem. Lehrplan) predstavlja školski dokument u kojem se u obliku tabele propisuju nastavni predmeti koji će se proučavati u određenoj školi, zatim redosled proučavanja tih područja ili predmeta po razredima ili semestrima te nedeljni broj časova za pojedini nastavni predmet (Rajčević, 2016). Na koji način će plan biti organizovan, neposredno zavisi od osnovnog stanovišta polazne teorijske koncepcije nastave, u okviru koje se na teorijskom nivou osmišljavaju specifičnosti složenog odnosa između nastave i razvoja učenika, koja predstavlja i osnovu izbora sadržaja nastave i osnovu koncipiranja procesa saznavanja u nastavi (Antonijević, 2006). Tamo gde se normalna nastava pretvara u materijalnom pogledu u čistu „prirodnu nastavu“ otprilike Rusovljevog kova, gde se nastavno gradivo bira samo prema trenutnim potrebama i slučajnostima, pre svega u oblicima iz kojih je izostavljena svaka

sistematika i svako unutrašnje napredovanje prema stepenu teškoće, tu se radi bez plana i cilja; takva nastava lišena je trajnog i stalnog ukupnog uspeha (Šteker, 1960).

Potrebno je da učenici u toku školovanja relevantne sadržaje savladaju do nivoa operativnog znanja, dok je kreativno znanje ljudski ideal koji se stiže i angažovanim vlastitim usavršavanjem (Pedagoška enciklopedija, 1989). Kada su baletske škole u pitanju bitno je napomenuti da se i novi pristupi podsticanju kreativnosti u školskom kontekstu definišu na osnovu ispitivanja brojnih karakteristika svih aktera vaspitno-obrazovnog procesa koji mogu da doprinesu kreativnom izražavanju učenika (Beghetto & Kaufman, 2014).

2.2 Umetnički ples

Balet je muzičko-scensko delo u kome je dramska radnja predstavljena plesom (bez teksta i pevanja). Sam naziv balet, vodi poreklo od italijanske reči „balletto“, deminutiv reči „ballo“, što znači plesati, a zapravo „ballo“ ili „balare“ su reči latinskog porekla, sa istim značenjem. Pored plesa značajni elementi baleta su i pantomima - pokreti tela i mimika - izrazi lica. Prema istraživanjima ruskog istoričara, Vere Krasovske, evropski balet je nastao u doba renesanse iz dvorskih plesova. Prvo baletsko delo je izvedeno u Torinu 1489. godine za vreme svadbene gozbe milanskog vojvode Galeaca i Izabele Aragonske (Magazinović, 1951).

Klasičan balet svoj oblik dobija u francuskoj Akademiji plesa, za vreme Luja XIV, 1662. u Parizu. Cilj je bio da se ples sačuva od grešaka i da se usavršava tehnika po jasnom pravcu i određenim definisanim pravilima. U gradu svetlosti, Parizu, na samoj Akademiji pokreti dobijaju svoje nazive, terminologiju koja se i danas koristi u svetu baleta. Zato se kaže da je Francuski jezik, jezik baleta (Jocić, 2009).

Karakteristike klasičnog baleta su između ostalog varijacije jednog plesača tj. soliste, koje se koriste da umetnik izrazi svoj virtuoзитet i sposobnost. Ansambli se uglavnom kreću u pravilnim ili kružnim geometrijskim linijama i figurama, svaki ples se završava "živom slikom". Teme klasičnih baleta su uglavnom bajke i romantične priče. Priča se govori pantomimom i pokretima tela, bez reči, tako da su baletski igrači i vešti glumci. Baletski divertisman je stariji od klasičnog baleta, to je ples klasičnog ili karakternog stila. Akcenat je stavljen na nizanju raznih plesova u igri je najviše naglašena virtuoznost nogu, graciozno kretanje ruku, a osnovni je smisao oživljavanje radnje (Jocić, 2009).

Kako su se tehnika i forma baleta kroz vreme menjale, tako su se menjali i kostimi. Ženski kostimi su bili nalik dvorskim haljinama, teške i duge skoro do poda, a obuća je bila u skladu sa modom tog doba. Vremenom, kostimi su postali lakši od dvorskih kostima, suknje su postajale sve kraće, da bi pokreti nogu bili što vidljiviji i na kraju kulminirale u oblik „pačke“, koja je i danas najčešći kostim balerina. Takođe, i cipele sa visokim potpeticama zamenjene su nežnim cipelama, koje su dozvoljavale slobodnije pokrete, a zatim je došlo i do „špic patika“, koje daju potporu i stabilnost stopalu, omogućavajući podizanje na vrhove prstiju, a samim tim pospešujući i gracioznost i vizuelni utisak koje balerine ostave na sceni.

U 20. veku balet je počeo da dobija savremenije forme igre (klasičan, neoklasičan, moderan, nacionalan). Neoklasičan balet razvio je koreograf Žorž Balanšin u Sjedinjenim Američkim Državama, a on je i osnivač kompanije “Njujorkški Balet”. Začetke modernog baleta nalazimo i u delima Isidore Dancan, odnosno u njenim naporima da se ples vrati njegovom prvobitnom prirodnom izražavanju. Ona je bez bajke i priče, koje su bile osnova klasičnog baleta, tumačila muziku. Bila je to poezija tela - "govor tela" (Jocić, 2009).

Oko sredine XX veka iščezava veliki antagonizam između savremenog i klasičnog baleta.

Modernisti uviđaju da je za profesionalnu plesnu kulturu potrebno poznavanje klasičnog stila. Sa druge strane, klasični koreografi se služe dostignućima savremenog umetničkog plesa i njegovim novim oblicima. Spoj klasičnog i modernog baleta su sve vidljiviji, naročito kod koreografija.

3. PREDMET, CILJ I ZADACI ISTRAŽIVANJA

Pregledom dostupne literature iz prostora plesova, kao i analize vaspitno-obrazovnih sistema balkanskih zemalja definisani su predmet i cilj rada. Shodno tome, **predmet** ovog rada su nastavni planovi srednjih baletskih škola balkanskih zemalja. **Cilj rada** je uporediti nastavne planove srednjih baletskih škola u vaspitno-obrazovnom sistemu balkanskih zemalja.

Na osnovu predmeta i cilja rada defisani su sledeći **zadaci**:

1. Izvršiti pregled i analizu plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Srednje muzičke škole Sarajevo iz Bosne i Hercegovine;
2. Izvršiti pregled i analizu plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Škole za klasični balet Zagreba, iz Republike Hrvatske;
3. Izvršiti pregled i analizu plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Državnog umetničko-baletskog školskog centra "Ilija Nikolovski-Luj" iz Skoplja, odnosno Republike Severne Makedonije;
4. Izvršiti pregled i analizu plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Konzervatorijuma za muziku i balet Maribora, iz Republike Slovenije;
5. Izvršiti pregled i analizu plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Baletske škole "Lujo Davičo" iz Beograda, odnosno Republike Srbije;
6. Izvršiti pregled i analizu plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Umetničke škole za muziku i balet "Vasa Pavić" iz Podgorice, odnosno Republike Crne Gore;
7. Izršiti komparativnu analizu nastavnih planova za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje sednjih škola iz Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike Severne Makedonije, Republike Slovenije, Republike Srbije i Republike Crne Gore.

4. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Na osnovu predmeta i cilja istraživanja, kao i na osnovu dosadašnje literature, definisane su četiri hipoteze istraživanja, i to:

Hipoteza 1: U sklopu nastavnog plana srednje baletske škole se očekuju opšteobrazovni predmeti nastave

Hipoteza 2: U sklopu nastavnog plana srednje baletske škole se očekuju stručno-teorijski predmeti sa praktičnom nastavom

Hipoteza 3: Očekuju se razlike u sadržajima nastavnih planova srednjih baletskih škola, naročito u delu stručno-teorijskih predmeta sa praktičnom nastavom

Hipoteza 4: Očekuju se razlike naziva predmeta u srednjim baletskim školama, naročito u delu stručno-teorijskih predmeta sa praktičnom nastavom

5. METOD RADA

Metode koje se u ovom radu koriste su deskriptivna metoda i metoda komparacije. U radu je analizirano šest planova za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje srednjih škola iz Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike Severne Makedonije, Republike Slovenije, Republike Srbije i Republike Crne Gore.

Programi su analizirani u odnosu na sledeće varijable: naziv smera, naziv predmeta i fond časova.

Zbog razlike u računanju radnih nedelja u različitim nastavnim planovima, ukupan broj časova se računao u svakom nastavnom planu na isti način, sa pretpostavkom da svaka godina ima 35 radnih nedelja.

6. ANALIZA NASTAVNIH PLANOVA SREDNJIH UMETNIČKIH ŠKOLA

6.1 Srednja muzička škola Sarajevo (Bosna i Hercegovina)

U Bosni i Hercegovini postoji Srednja muzička škola Sarajevo u kojoj se stiče srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje. Nastavnim planom školuje se kadar, koji ima samo jedan izlazni profil pod nazivom „baletski igrač-igračica“.

U *Tabelma 1,2 i 3.* predstavljen je plan za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje srednje muzičke škole Sarajevo. Plan je podeljen u tri boje, od kojih su narandžastom bojom predstavljeni opšteobrazovni predmeti, zelenom stručno-teorijski predmeti sa praktičnom nastavom, a žutom bojom izborni predmeti. Prikazan je nedeljni fond časova svakog predmeta, podeljen po godinama, kao i sveukupni broj časova.

Na osnovu rasporeda opšteobrazovnih predmeta (*Tabela 1*), može se uočiti da nastavni plan sadrži 8 predmeta. Od toga 2 predmeta su četvorogodišnja (bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost i strani jezik), a 6 predmeta se ne pojavljuju u svim godinama (historija / povijest, likovna kultura, sociologija, estetika, biologija, građansko vaspitanje / demokratija i ljudska prava). Ukupan broj svih opšteobrazovnih časova u periodu od 4 godine iznosi 1190 časova.

Tabela 1. Opšteobrazovni predmeti iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Srednje muzičke škole Sarajevo.

	Srednja muzička škola Sarajevo				
	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
OPĆEOBRAZOVNI PREDMETI					
BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST	3	3	3	3	420
STRANI JEZIK	2	2	2	2	280
HISTORIJA / POVIJEST	2	2			140
LIKOVNA KULTURA	2				70
SOCIOLOGIJA			2		70
ESTETIKA				2	70
BIOLOGIJA	2				70
GRAĐANSKO VASPITANJE/DEMOKRATIJA I LJUDSKA PRAVA			2		70
UKUPNO ČASOVA	11	7	9	7	1190

Na osnovu prikazanih podataka nastavnog plana u *Tabeli 2*, može se uočiti da plan sadrži i 9 stručnih predmeta. Četvorogodišnjih predmeta ima 3, i to su: klasičan balet, karakterne i folklorne igre i repertoar. Ostalih predmeta ima 6, i to su: klasična podrška, historija igre, historijske igre, gluma, klavir i historija muzike sa poznavanjem muzičke literature. Ukupan broj svih časova stručnih predmeta u period od 4 godine je 3115. Sveukupan iznos svih časova u period od 4 godine za ovaj smer iznosi 4305.

Tabela 2. Stručno-teorijski predmeti sa praktičnom nastavnom iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Srednje muzičke škole Sarajevo.

STRUČNO-TEORIJSKI PREDMETI SA PRAKTIČNOM NASTAVOM	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
KLASIČNI BALET	12	12	12	12	1680
KARAKTERNE I FOLKLORNE IGRE	2	2	2	2	280
KLASIČNA PODRŠKA		2	2	2	210
REPERTOAR	2	2	2	2	280
HISTORIJA IGRE			2	1	105
HISTORIJSKE IGRE				2	70
GLUMA				2	70
KLAVIR	2	2	2		210
HISTORIJA MUZIKE SA POZNAVANJEM MUZIČKE LITERATURE		2	2	2	210
UKUPNO ČASOVA	18	22	24	25	3115
SVEUKUPNO ČASOVA	29	29	33	32	4305

U samom planu postoje i izborni predmeti nastave (*Tabeli 3*). Na osnovu prikazanih rezultata može se uočiti da postoje 2 predmeta, i to su: kultura religija vjeronauka i odeljenska zajednica. Časova izbornih predmeta ima ukupno 280 u periodu od 4 godine.

Tabela 3. Izborni predmeti iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Srednje muzičke škole Sarajevo.

IZBORNI PREDMETI	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
KULTURA RELIGIJA VJERONAUKA	1	1	1	1	140
ODELJENSKA ZAJEDNICA	1	1	1	1	140
UKUPNO	2	2	2	2	280

6.2. Škola za klasičan balet Zagreb (Republika Hrvatska)

U Republici Hrvatskoj postoji Škola za klasičan balet Zagreb, u kojoj se stiče srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje. Nastavnim planom školuje se kadar koji ima dva moguća izlazna profila. Zvanični nazivi smerova su: „Odjel za klasični balet“ i „Odjel za narodne plesove“.

U *Tabelama 4,5,6 i 7.* predstavljen je plan za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Škole za klasičan balet Zagreb. Plan je podeljen u četiri boje, od kojih su narandžastom bojom predstavljeni opšte obrazovni predmeti, zelenom stručno-teorijski predmeti za „odjel za klasični balet“, crvenom bojom stručno-teorijski predmeti za „odjel za narodne plesove“, a žutom bojom izborna nastava. Takođe je prikazan i nedeljni fond časova svakog predmeta, podeljen po godinama, kao i sveukupni broj časova.

Ovi smerovi imaju 12 obaveznih opšteobrazovnih predmeta kao što se može videti u *Tabeli 4*, od kojih su 6 četvorogodišnja (hrvatski jezik, strani jezik I, strani jezik II, povijest likovne umjetnosti, povijest i etika / vjeronauk), a ostalih 6 ne postoji u svim godinama (latinski jezik, zemljopis, psihologija, filozofija, matematika i informatika). Ukupan broj svih opšteobrazovnih časova u trajanju od 4 godine iznosi 2310 časova.

Tabela 4. Opšteobrazovni predmeti iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Škole za klasičan balet Zagreb.

	Škola za klasični balet- Zagreb				
OPŠTEOBRAZOVNI PREDMETI	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
HRVATSKI JEZIK	4	4	3	3	490
STRANI JEZIK I	3	3	3	3	420
POVIJEST	2	2	2	2	280
INFORMATIKA	1	1			70
FILOZOFIJA				2	70
STRANI JEZIK II	2	2	2	2	280
PSIHOLOGIJA			2		70
ZEMLJOPIS	1	1			70
MATEMATIKA	2	2			140
ETIKA/VJERONAUK	1	1	1	1	140
LATINSKI JEZIK	2	2			140
POVIJEST LIKOVNE UMJETNOSTI	1	1	1	1	140
UKUPNO	19	19	14	14	2310

U „odjelu za klasični balet“ postoji pored opšteobrazovnih i 7 stručnih predmeta (*Tabela 5*). Četvorogodišnjih predmeta ima 2 (klasični balet i karakterni plesovi), a ostalih predmeta ima 5 (povijesni plesovi, moderni balet, klasična podrška, povijest plesa i klavir). Ukupan broj svih časova stručnih predmeta za „odjel za klasični balet“ u periodu od 4 godine iznosi 2485. Sveukupan broj svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 4795.

Tabela 5. Strukovni predmeti odjela za klasični balet iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Škole za klasičan balet Zagreb.

STRUKOVNI PREDMETI - ODJEL ZA KLASIČNI BALET	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
KLASIČNI BALET	12	12	12	12	1680
POVIJEST PLESA		1	1	1	105
POVIJESNI PLESOVI			2		70
MODERNI BALET			2	2	140
KARAKTERNI PLESOVI	2	2	2	2	280
KLASIČNA PODRŠKA			2	2	140
KLAVIR	1	1			70
UKUPNO	15	16	21	19	2485
SVEUKUPNO ČASOVA	34	35	35	33	4795

Na osnovu prikazanih podataka nastavnog plana u *Tabeli 6*, „Odjel za narodne plesove“ ima 3 četvorogodišnja predmeta (narodni plesovi, narodni napjevi - tehnika pučkog pjevanja i povijest glazbe i plesa) i 7 ostalih predmeta (solfedó s osnovama ritma, osnove klasičnog baleta, karakterni plesovi, glazbeni i plesni folklor, likovni folklor, osnove koreografije i obavezni instrument - tambure) sa ukupnim brojem od 10 stručnih predmeta. Časova stručnih predmeta „odjela za narodne plesove“ u periodu od 4 godine ima 2730. Sveukupan iznos svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 5040.

Tabela 6. Strukovni predmeti odjela za narodne plesove iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Škole za klasičan balet Zagreb.

STRUČNI PREDMETI - ODJEL ZA NARODNE PLESOVE	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
NARODNA PLESOVI	9	9	9	9	1260
NARODNI NAPJEVI- TEHNIKA PUČKOG PJEVANJA	2	2	5	5	490
OSNOVE KLASIČNOG BALETA	2	2			140
SOLFEDO (S' OSNOVAMA RITMA)	2	2			140
OBAVEZNI INSTRUMENT-TAMBURE	2	2	2		210
OSNOVE KOREOGRAFIJE				1	35
KARAKTERNI PLESOVI			2	2	140
GLAZBENI I PLESNI FOLKLOR			2	2	140
POVIJEST GLAZBE I PLESA	1	1	1	1	140
LIKOVNI FOLKLOR			1		35
UKUPNO ČASOVA	18	18	22	20	2730
SVEUKUPNO ČASOVA	37	37	36	34	5040

Umetnička škola pored opšteobrazovnih i stručnih predmeta u svom planu ima i 4 izborna predmeta (*Tabela 7*), a to su: funkcionalna plesna tehnika, scenska prakтика, klavir i tambure. Časova izbornih predmeta ima ukupno 280 u periodu od 4 godine.

Tabela 7. Izborni predmeti iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Škole za klasičan balet Zagreb.

IZBORNA NASTAVA	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
FUNKCIONALNA PLESNA TEHNIKA	1				35
SCENSKA PRAKTIKA		1			35
KLAVIR	1	1	1	1	140
TAMBURE				2	70
UKUPNO	2	2	1	3	280

6.3. Državni umetničko-baletski školski centar „Ilija Nikolovski-Luj“- Skoplje (Republika Severna Makedonija)

U Republici Severnoj Makedoniji postoji Državni umetničko-baletski školski centar "Ilija Nikolovski-Luj" u kome se stiče srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje. Nastavnim planom školuje se kadar koji ima tri moguća izlazna profila. Nazivi profila su:

1. „Baletski igrač / balerina - klasičan balet“
2. „Baletski igrač / balerina - moderan balet“
3. „Tradicionalni igrač / pevač“

U *Tabelama 8, 9, 10, 11 i 12.* predstavljen je plan za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“ iz Skoplja. Plan je podeljen u pet boja, od kojih su narandžastom bojom predstavljeni opšteobrazovni predmeti, zelenom stručno-teorijski predmeti za smer „baletski igrač / balerina – klasičan balet“, plavom bojom stručno-teorijski predmeti za smer „baletski igrač / balerina – moderan balet“, crvenom bojom stručno-teorijski predmeti za smer „tradicionalni igrač / pevač“, a žutom bojom izborna nastava. Takođe je prikazan i nedeljni fond časova svakog predmeta, podeljen po godinama, kao i sveukupni broj časova.

Svi smerovi imaju 7 obaveznih opšteobrazovnih predmeta prikazanih u *Tabeli 8*, od kojih su 3 četvorogodišnja (makedonski jezik i literatura, strani jezik I i strani jezik II), a ostala 4 se ne pojavljuju u svim godinama (informatika, istorija, estetika i biznis i pretpriemništvo). Ukupan broj svih opšteobrazovnih časova u periodu od 4 godine iznosi 1365 časova.

Tabela 8. Opšteobrazovni predmeti iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“ iz Skoplja.

Državni umetničko-baletski školski centar "Ilija Nikolovski-Luj" - Skolje					
OPŠTEOBRAZOVNI PREDMETI	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
MAKEDONSKI JEZIK I LITERATURA	3	3	3	3	420
STRANI JEZIK I	2	2	2	2	280
STRANI JEZIK II	2	2	2	2	280
ISTORIJA	2	2			140
INFORMATIKA	2				70
ESTETIKA				3	105
BIZNIS I PRETPRIEMNIŠTVO				2	70
UKUPNO	11	9	7	12	1365

Pored opšteobrazovnih predmeta za smer „Baletski igrač / balerina - klasičan balet“ postoji 12 stručnih predmeta (Tabela 9). Četvorogodišnjih predmeta ima 5 i to su: klasičan balet, karakterne igre, repertoar, moderan balet i klavir. Ostali predmeti su: folklorna igra, istorija umetnosti, istorija igre, gluma, istorija baleta, pedagogija i klasična podrška. Ukupan broj svih stručnih predmeta za smer „igrač klasičnog baleta“ u periodu od 4 godine iznosi 3220. Sveukupan iznos svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 4585.

Tabela 9. Stručni predmeti za klasičan smer iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“ iz Skoplja.

STRUČNI PREDMETI - BALETSKI IGRAČ / BALERINA - KLASIČAN BALET	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
KLASIČAN BALET	10	10	10	10	1400
REPERTOAR	2	2	2	2	280
FOLKLORNA IGRA			2		70
MODERAN BALET	2	2	2	2	280
ISTORIJA UMETNOSTI	2				70
ISTORIJSKE IGRE		2	2		140
GLUMA	2	2			140
ISTORIJA BALETA			2	2	140
PEDAGOGIJA				2	70
KARAKTERNE IGRE	2	2	2	2	280
KLASIČNA PODRŠKA		2	2	2	210
KLAVIR	1	1	1	1	140
UKUPNO	21	23	25	23	3220
SVEUKUPNO ČASOVA	32	32	32	35	4585

U smeru „baletski igrač / balerina- moderan balet“ postoji 5 četvorogodišnjih predmeta (moderan i džez balet, repertoar, klasičan balet, karakterne igre i klavir) i 5 ostalih predmeta (istorija umetnosti, istorija moderne umetnosti, istorija baleta, gluma i pedagogija) sa ukupnim brojem od 10

stručno-teorijskih predmeta (*Tabela 10*). Časova stručno-teorijskih predmeta za smer „baletski igrač / balerina- moderan balet“ u periodu od 4 godine ima 3290. Sveukupan iznos svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 4655.

Tabela 10. Stručni predmeti za moderan smer iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“ iz Skoplja.

STRUČNI PREDMETI - BALETSKI IGRAČ / BALERINA - MODERAN BALET	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
MODERAN I DŽEZ BALET	10	10	10	10	1400
REPERTOAR	2	2	2	2	280
KLASIČAN BALET	4	4	6	6	700
ISTORIJA UMETNOSTI	2				70
ISTORIJA MODERNE UMETNOSTI		2			70
ISTORIJA BALETA		2	2		140
KARAKTERNE IGRE	2	2	2	2	280
GLUMA	2	2			140
PEDAGOGIJA				2	70
KLAVIR	1	1	1	1	140
UKUPNO	23	25	23	23	3290
SVEUKUPNO ČASOVA	34	34	30	35	4655

Smer „tradicionalni igrač / pevač“ ima čak 18 stručnih predmeta, od kojih su 4 četvorogodišnja (narodni plesovi, narodno pevanje, solfedo i klavir) i 12 predmeta koji se ne pojavljuju u svim godinama (klasičan balet, istorija umetnosti, istorijske igre, obredne igre, balkanski narodni plesovi, teorija muzike, istorija tradicionalne igre, gluma, etnologija, etnokoreologija, narodni instrumenti, karakterne igre, pedagogija i terenska nastava) koji su prikazani u *Tabeli 11*. Časova stručnih predmeta ovaj smer u periodu od 4 godine ima 3045. Sveukupan iznos svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 4410.

Tabela 11. Stručni predmeti za smer tradicionalni igrač / pevač iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“ iz Skoplja.

STRUČNI PREDMETI - TRADICIONALNI IGRAČ / PEVAČ	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
NARODNI PLESOVI	8	8	8	8	1120
KLASIČAN BALET	2				70
ISTORIJA UMETNOSTI	2	2			70
ISTORIJSKE IGRE			2		70
OBREDNE IGRE		2			70
BALKANSKI NARODNI PLESOVI			2		70
TEORIJA MUZIKE	2				70
ISTORIJA TRADICIONALNE IGRE	2				70
GLUMA	2	2			140
NARODNO PEVANJE	2	2	2	2	280
ETNOLOGIJA			2	2	140
ETNOKOREOLOGIJA			2	2	140
SOLFEDO	2	2	2	2	280
NARODNI INSTRUMENTI			2	2	140
KARAKTERNE IGRE		2			70
PEDAGOGIJA				2	70
TERENSKA NASTAVA	2				70
KLAVIR	1	1	1	1	140
UKUPNO ČASOVA	24	20	22	21	3045
SVEUKUPNO ČASOVA	35	29	29	33	4410

U planu umetničke škole pored opšteobrazovnih i stručnih postoje i izborni predmeti, koji su podeljeni po smerovima (*Tabela 12*). Ukupan broj izbornih predmeta iznosi 13 od kojih je za smer „baletski igrač / balerina – klasičan balet“ postavljeno 4 (džez balet, metodika klasičnog baleta, organizacija kulturnih aktivnosti i slobodne aktivnosti), za smer „baletski igrač / balerina - moderan“ takođe 4 (koreografija, metodika modernog baleta, organizacija kulturnih aktivnosti i slobodne aktivnosti), a za smer „tradicionalni igrač / pevač“ postavljeno 5 izbornih predmeta (metodika narodnih plesova, stilizovana igra, vizantijsko pevanje, harmonija i repertoar). Časova izbornih predmeta ima sveukupno 1680 u periodu od 4 godine.

Tabela 12. Izborni predmeti iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“ iz Skoplja.

IZBORNA NASTAVA	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
DŽEZ BALET			2	2	140
METODIKA KLASIČNOG BALETA			2	2	140
ORGANIZACIJA KULTURNIH AKTIVNOSTI			2	2	140
SLOBODNE AKTIVNOSTI	1	1	1	1	140
KOREOGRAFIJA			2	2	140
METODIKA MODERNOG BALETA			2	2	140
ORGANIZACIJA KULTURNIH AKTIVNOSTI			2	2	140
SLOBODNE AKTIVNOSTI	1	1	1	1	140
METODIKA NARODNIH PLESOVA			2	2	140
STILIZOVANA IGRA			2	2	140
VIZANTIJSKO PEVANJE			2	2	140
HARMONIJA			2	2	140
REPERTOAR	1	1	1	1	140
UKUPNO	1	1	23	23	1680

6.4. Konzervatorijum za muziku i balet Maribor (Republika Slovenija)

U Republici Sloveniji postoji Konzervatorijum za muziku i ples Maribor u kome se stiče srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje. Nastavni plan date ustanove ima samo jedan sveobuhvatni smer za pripremu baletskih igrača.

U *Tabelama 13, 14, i 15.* predstavljen je plan Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor. Plan je podeljen u tri boje, od kojih su narandžastom bojom predstavljeni opšte obrazovni predmeti, zelenom stručno-teorijski predmeti sa praktičnom nastavom, a žutom bojom izborni predmeti. Takođe je prikazan i nedeljni fond časova svakog predmeta, podeljen po godinama, kao i sveukupni broj časova.

Nastavni plan sadrži opšteobrazovne, stručne i izborne predmete. Postoji 12 obaveznih opšteobrazovnih predmeta prikazanih u *Tabeli 13*, od kojih su 4 četvorogodišnja (slovenački, matematika, strani jezik I i strani jezik II), a 8 ne postoji u svim godinama (geografija, biologija, fizika, psihologija, filozofija, likovne umetnosti i informatika). Ukupan broj svih opšteobrazovnih časova u periodu od 4 godine iznosi 2730 časova.

Tabela 13. Opšteobrazovni predmeti iz plana za Konzervatorijum za muziku i balet Maribor.

	Konzervatorijum za muziku i balet Maribora				
OPŠTEOBRAZOVNI PREDMETI	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
SLOVENAČKI	4	4	4	4	560
STRANI JEZIK I	3	3	3	3	420
ISTORIJA	2	2	2		210
INFORMATIKA		2			70
FILOZOFIJA				2	70
STRANI JEZIK II	2	3	3	2	350
BIOLOGIJA	2	2			140
PSIHOLOGIJA			2		70
GEOGRAFIJA	3				105
MATEMATIKA	4	4	4	4	560
FIZIKA	2	2			140
LIKOVNE UMETNOSTI			1		35
UKUPNO	22	22	19	15	2730

Što se tiče stručnih predmeta koji dopunjuju dati nastavni plan (Tabela 14), ima ih ukupno 5. Četvorogodišnja 2 predmeta su klasični balet i klasična podrška i repertoar, a ostala 3 predmeta su instrument, savremene plesne tehnike i istorija plesa. Svih stručnih časova, u periodu od 4 godine ima ukupno 2030. Sveukupan iznos svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 4760.

Tabela 14. Stručni predmeti iz plana za Konzervatorijum za muziku i balet Maribor.

STRUČNI PREDMETI	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
KLASIČNI BALET	10	10	10	10	1400
ISTORIJA PLESA			1	1	70
SAVREMENE PLESNE TEHNIKE			3	3	210
KLASIČNA PODRŠKA I REPERTOAR		2	2	4	280
INSTRUMENT	1	1			70
UKUPNO	11	13	16	18	2030
SVEUKUPNO ČASOVA	33	35	35	33	4760

Konzervatorijum za muziku i balet ima 3 izborna predmeta prikazana u Tabeli 15, a to su stilski ples, karakterni plesovi, i 2 časa izbornog predmeta. Časova izbornih predmeta ima ukupno 245 u periodu od 4 godine.

Tabela 15. Izborni predmeti iz plana za Konzervatorijum za muziku i balet Maribor.

	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
IZBORNI PREDMETI				2	70
STILSKI PLES	2				70
KARAKTERNI PLESOVI		1	1	1	105
UKUPNO	2	1	1	3	245

6.5. Baletska škola „Lujó Davičó“- Beograd (Republika Srbija)

U Republici Srbiji baletska škola „Lujó Davičó“ u kojoj se stiče srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje. Nastavnim planom školuje se kadar koji ima tri moguća izlazna profila. Nazivi profila su:

1. „Igrač klasičnog baleta“
2. „Igrač savremene igre“
3. „Igrač narodne igre“.

U *Tabelama 16,17,18,19 i 20.* predstavljen je plan za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje srednje baletske škole „Lujó Davičó“ iz Beograda. Plan je podeljen u pet boja, od kojih su narandžastom bojom predstavljeni opšteobrazovni predmeti, zelenom stručno-teorijski predmeti za smer „igrač klasičnog baleta“, plavom bojom stručno-teorijski predmeti za smer „igrač savremene igre“, crvenom bojom stručno-teorijski predmeti za smer „igrač narodne igre“, a žutom bojom fakultativni predmeti nastave. Takođe je prikazan i nedeljni fond časova svakog predmeta, podeljen po godinama, kao i sveukupni broj časova.

Svi postojeći smerovi imaju 12 obaveznih opšteobrazovnih predmeta prikazanih u *Tabeli 16.* Četvorogodišnjih predmeta ima 6 (srpski jezik i književnost, francuski jezik, strani jezik, istorija sa istorijom kulture i civilizacije, računarstvo i informatika i građansko vaspitanje / verska nastava), a 4 predmeta se ne pojavljuju u svim godinama (biologija, sociologija, psihologija i filozofija). Ukupan broj svih opšteobrazovnih časova u periodu od 4 godine iznosi 1890 časova.

Tabela 16. Opšteobrazovni predmeti iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje srednje baletske škole „Lujo Davičo“ iz Beograda.

	Baletska škola „Lujo Davičo“- Beograd				
OPŠTEOBRAZOVNI PREDMETI	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST	3	3	3	3	420
FRANCUSKI JEZIK	2	2	2	2	280
STRANI JEZIK	2	2	2	2	280
ISTORIJA SA ISTORIJOM KULTURE I CIVILIZACIJE	2	2	1	1	210
BIOLOGIJA	2				70
RAČUNARSTVO I INFORMATIKA	2	2	2	2	280
SOCIOLOGIJA			2		70
PSIHOLOGIJA			2		70
FILOZOFIJA				2	70
GRAĐANSKO VASPITANJE/ VERSKA NASTAVA	1	1	1	1	140
UKUPNO	14	12	15	13	1890

Pored opšteobrazovnih predmeta za smer „igrač klasičnog baleta“ postoji 8 stručnih predmeta (Tabela 17). Četvorogodišnja 4 predmeta su: klasičan balet-glavni predmet, repertoar klasičnog baleta, savremena igra i scenske narodne igre. Ostala 4 predmeta su: duetna igra, istorija igre, istorijsko balske igre i gluma i vokal. Ukupan broj svih stručnih predmeta za smer „igrač klasičnog baleta“ u periodu od 4 godine iznosi 3570. Sveukupan iznos svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 5460.

Tabela 17. Stručni predmeti za smer - igrač klasičnog baleta iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje srednje baletske škole „Lujo Davičo“ iz Beograda.

STRUČNI PREDMETI - IGRAČ KLASIČNOG BALETA	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
KLASIČAN BALET - GLAVNI PREDMET	12	12	12	12	1680
REPERTOAR KLASIČNOG BALETA	3	3	3	3	420
DUETNA IGRA		2	2	2	210
SAVREMENA IGRA	4	4	4	3	525
SCENSKE NARODNE IGRE	3	3	3	2	385
ISTORIJA IGRE			2	2	140
ISTORIJSKO BALSKE IGRE				2	70
GLUMA I VOKAL			2	2	140
UKUPNO	22	24	28	28	3570
SVEUKUPNO ČASOVA	36	36	43	41	5460

Smer pod nazivom „igrač savremene igre“ od stručnih predmeta sadrži 2 četvorogodišnja (savremena igra-glavni predmet i klasičan balet) i 10 ostalih predmeta (repertoar savremene igre, scenske narodne igre, duetna igra, moderna podrška, istorijsko balske igre, igre XX veka (plesovi), muzička kultura, istorija igre, gluma i vokal i klavir) sa ukupnim brojem od 12 stručnih predmeta (*Tabela 18*). Časova stručnih predmeta za smer „Igrač klasičnog baleta“ u periodu od 4 godine ima 3675. Sveukupan iznos svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 5565.

Tabela 18. Stručni predmeti za smer - igrač savremene igre iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje srednje baletske škole „Lujo Davičo“ iz Beograda.

STRUČNI PREDMETI - IGRAČ SAVREMENE IGRE	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
SAVREMENA IGRA - GLAVNI PREDMET	10	10	10	10	1400
REPERTOAR SAVREMENE IGRE	2		2	2	210
KLASIČAN BALET	8	7	7	7	1015
SCENSKE NARODNE IGRE		3	3	2	280
DUETNA IGRA		2			70
MODERNA PODRŠKA			2	2	140
ISTORIJSKO BALSKE IGRE				2	70
IGRE XX VEKA (PLESOVI)	2				70
MUZIČKA KULTURA		2			70
ISTORIJA IGRE			2	2	140
GLUMA I VOKAL			2	2	140
KLAVIR		2			70
UKUPNO	22	26	28	29	3675
SVEUKUPNO ČASOVA	36	38	43	42	5565

Kao i za prethodna dva smera, za smer „igrač narodne igre“, pored opšteobrazovnih predmeta, postoje stručni predmeti. Od 14 stručnih predmeta (*Tabela 19*), 3 četvorogodišnja su: narodna igra-glavni predmet, klasičan balet i tradicionalno pevanje, a ostalih 11 čine: repertoar narodne igre, scenske narodne igre, savremena igra, istorijsko balske igre, gluma i vokal, etnologija, etnomuzikologija, solfeđo, tradicionalno sviranje, osnovi koreografije i teorija muzike. Ukupan broj svih časova stručnih predmeta za smer „igrač narodne igre“ u periodu od 4 godine iznosi 3325. Sveukupan iznos svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 5215.

Tabela 19. Stručni predmeti za smer - igrač narodne igre iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje srednje baletske škole „Lujo Davičo“ iz Beograda.

STRUČNI PREDMETI - IGRAČ NARODNE IGRE	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
NARODNA IGRA - GLAVNI PREDMET	8	8	8	8	1120
REPERTOAR NARODNE IGRE	2		2	2	210
KLASIČAN BALET	2	4	4	3	455
SCENSKE NARODNE IGRE		3	3	3	315
SAVREMENA IGRA			3	2	175
ISTORIJSKO BALSKE IGRE				2	70
GLUMA I VOKAL			2	2	140
TRADICIONALNO PEVANJE	2	2	2	2	280
ETNOLOGIJA	2	2			140
ETNOMUZIKOLOGIJA			2	2	140
SOLFEDO	2	2			140
TRADICIONALNO SVIRANJE	1				35
OSNOVI KOREOGRAFIJE	2				70
TEORIJA MUZIKE		1			35
UKUPNO ČASOVA	21	22	26	26	3325
SVEUKUPNO ČASOVA	35	34	41	39	5215

U samom planu pored opšteobrazovnih i stručnih postoje i fakultativni predmeti nastave, kojih ima 8 (Tabela 20), i to su: matematika, hemija, geografija, kreativna igra, etnologija, klavir, audiovizuelna tehnika i igre XX veka. Časova fakultativnih predmeta ima ukupno 1050 u periodu od 4 godine.

Tabela 20. Fakultativni predmeti nastave iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje srednje baletske škole „Lujo Davičo“ iz Beograda

FAKULTATIVNI PREDMETI NASTAVE	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
MATEMATIKA	3	3			210
HEMIJA	2				70
GEOGRAFIJA		2			70
KREATIVNA IGRA	2	2	2	2	280
ETNOLOGIJA	1	1	1	1	140
KLAVIR	2	2			140
AUDIOVIZUELNA TEHNIKA					0
IGRE XX VEKA			2	2	140
UKUPNO	10	10	5	5	1050

6.6. Umetnička škola za muziku i balet „Vasa Pavić“ - Podgorica (Republika Crna Gora)

U Republici Crnoj Gori postoji Umetnička škola za muziku i balet „Vasa Pavić“ u kojoj se stiče srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje. Nastavnim planom školuje se kadar koji ima dva moguća izlazna profila. Nazivi smerovi su:

1. „Klasični smjer“
2. „Savremeni smjer“

U *Tabelama 21, 22, 23 i 24.* predstavljen je plan za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“, iz Podgorice. Plan je podeljen u četiri boje, od kojih su narandžastom bojom predstavljeni opšteobrazovni predmeti, zelenom stručno-teorijski predmeti za „klasični smjer“, plavom bojom stručno-teorijski predmeti za „savremeni smjer“, a žutom bojom izborna nastava. Takođe je prikazan i nedeljni fond časova svakog predmeta, podeljen po godinama, kao i sveukupni broj časova.

Oba smera imaju 8 obaveznih opšteobrazovnih predmeta prikazanih u *Tabeli 21*, od kojih su 3 četvorogodišnja (maternji jezik i književnost, strani jezik i fizičko vaspitanje), a ostalih 5 ne postoji u svim godinama (informatika, istorija, geografija, filozofija i biologija sa ekologijom). Ukupan broj svih opšteobrazovnih časova u periodu od 4 godine iznosi 1365 časova.

Tabela 21. Opšteobrazovni predmeti iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“, iz Podgorice.

	Umetnička škola za muziku i balet "Vasa Pavić"				
OPŠTEOBRAZOVNI PREDMETI	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
MATERNJI JEZIK I KNJIŽEVNOST	3	3	3	3	420
STRANI JEZIK	2	2	2	2	280
ISTORIJA	2				70
INFORMATIKA	2				70
FILOZOFIJA		3			105
BIOLOGIJA SA EKOLOGIJOM	2				70
GEOGRAFIJA	2				70
FIZIČKO VASPITANJE	2	2	2	2	280
UKUPNO	15	10	7	7	1365

Pored opšteobrazovnih predmeta za „klasični smjer“ postoji 10 stručnih predmeta prikazanih u *Tabeli 22*. Četvorogodišnjih predmeta ima 3 i oni su: klasičan balet, karakterne igre i savremene igre. Ostalih 7 predmeta su: igre XX vijeka, duetna igra, istorija igre, istorijsko balske igre i gluma i

vokal. Ukupan broj svih časova stručnih predmeta za „klasičan smjer“ u periodu od 4 godine iznosi 2695. Sveukupan iznos svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 4060.

Tabela 22. Stručni predmeti za klasični smjer iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“, iz Podgorice.

STRUČNO-TEORETSKI PREDMETI SA PRAKTIČNOM NASTAVOM - KLASIČNI SMJER	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
KLASIČAN BALET	8	8	8	8	1120
ISTORIJA IGRE			2	2	140
ISTORIJSKO BALSKE IGRE				2	70
SAVREMENA IGRA	4	4	2	2	420
KARAKTERNE IGRE	2	2	2	2	280
REPERTOAR KLASIČNOG BALETA			2	2	140
GLUMA I VOKAL			2	2	140
DUETNA IGRA		2	2		140
MUZIČKA LITERATURA		2			70
IGRE XX VIJEKA		1	2	2	175
UKUPNO	14	19	22	22	2695
SVEUKUPNO ČASOVA	29	29	29	29	4060

U „savremenom smjeru“ postoje 2 četvorogodišnja predmeta (savremena igra i karakterne igre) i 10 ostalih predmeta (klasičan balet, klasičan balet SS, repertoar klasičnog baleta, duetna igra, moderna podrška, istorijsko balske igre, igre XX vijeka, muzička literatura, istorija igre i gluma i vokal) sa ukupnim brojem od 12 stručnih predmeta (*Tabela 23*). Časova stručnih predmeta za „savremeni smjer“ u periodu od 4 godine ima 2695. Sveukupan iznos svih časova u periodu od 4 godine za ovaj smer iznosi 4060.

Tabela 23. Stručni predmeti za savremeni smer iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“, iz Podgorice.

STRUČNO-TEORETSKI PREDMETI SA PRAKTIČNOM NASTAVOM - SAVREMENI SMJER	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
SAVREMENA IGRA	4	4	6	6	700
KLASIČAN BALET	8	8			560
DUETNA IGRA		2			70
MODERNA PODRŠKA			2		70
ISTORIJSKO BALSKE IGRE				2	70
IGRE XX VIJEKA		1	2	2	175
MUZIČKA LITERATURA		2			70
ISTORIJA IGRE			2	2	140
GLUMA I VOKAL			2	2	140
KARAKTERNE IGRE	2	2	2	2	280
REPERTOAR KLASIČNOG BALETA			2	2	140
KLASIČAN BALET SS			4	4	280
UKUPNO	10	15	16	16	1995
SVEUKUPNO ČASOVA	25	25	23	23	3360

U planu ove umetničke škole pored opšteobrazovnih i stručnih postoje i izborni predmeti, kojih ima 3 prikazanih u *Tabeli 24*, i to su: italijanski jezik, metodika klasičnog baleta i klavir. Časova izbornih predmeta ima ukupno 840 u periodu od 4 godine.

Tabela 24. izborna nastava iz plana za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“, iz Podgorice.

IZBORNA NASTAVA	1. GODINA	2. GODINA	3. GODINA	4. GODINA	Prosečno časova
ITALIJANSKI JEZIK	2	2	2	2	280
METODIKA KLASIČNOG BALETA	2	2	2	2	280
KLAVIR	2	2	2	2	280
UKUPNO	6	6	6	6	840

7. KOMPARATIVNA ANALIZA PLANOVA UMETNIČKIH SREDNJIH ŠKOLA

7.1. Komparativna analiza naziva ustanova i smerova

Komparativnom analizom (u daljem tekstu KA) nastavnih planova za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje srednjih škola iz Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike Severne Makedonije, Republike Slovenije, Republike Srbije i Republike Crne Gore mogu se uočiti određene sličnosti i razlike.

Analizom naziva ustanova u kojima se stiče srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje, a koje se nalaze na području Balkana, uočava se potpuna različitost. Shodno tome, u Bosni i Hercegovini naziv institucije je „srednja muzička škola“, u Republici Hrvatskoj „škola za klasični balet“, u Republici Severnoj Makedonije „državni umetničko-baletski školski centar“, u Republici Sloveniji „Konzervatorijuma za muziku i balet“, u Republici Srbiji „baletska škola“, a u Republici Crnoj Gori „umetničke škole za muziku i balet“. Takođe se zaključuje da se u nazivima ustanova najčešće zastupljeni termini „muzika“, „balet“ i „umetnost“.

Što se tiče samih ustanova one se razlikuju prema tome što omogućuju školovanje kadrova sa jednim, dva ili tri izlazna profila u zavisnosti od odabranog smeru.

- **Škole sa jednim smerom:**

-Srednja muzička škola Sarajevo (Bosna i Hercegovina)

-Konzervatorijum za muziku i balet Maribor (Republika Slovenija)

- **Škole sa dva smeru:**

-Škola za klasičan balet Zagreb (Republika Hrvatska)

1. „Odjel za klasični smer“
2. „Odjel za narodne plesove“

-Umetnička škola za muziku i balet "Vasa Pavić" - Podgorica (Republika Crna Gora)

1. „Klasični smjer“
2. „Savremeni smjer“

- **Škole sa tri smeru:**

-Baletska škola "Lujo Davičo"- Beograd (Republika Srbija)

1. „Igrač klasičnog baleta“
2. „Igrač savremene igre“
3. „Igrač narodne igre“.

-Državni umetničko-baletski školski centar "Ilija Nikolovski-Luj" - Skoplje (Republika Severna Makedonija)

1. „Baletski igrač / balerina - klasičan“
2. „Baletski igrač / balerina - moderan“
3. „Tradicionalni igrač / pevač“

S'obzirom da je analizom uočeno da se u nazivima smerova najčešće pojavljuju termini „klasični“, „savremeni“ i „narodni“, u nastavku rada pomenuti smerovi biće nazvani univerzalnim (zajedničkim) imenima: „klasičan smer“, „savremeni smer“ i „narodni smer“.

7.2. Komparativna analiza opšteobrazovnih predmeta

Komparativnom analizom dolazi se do saznanja da opšteobrazovni predmeti postoje u svim analiziranim nastavnim planovima. Broj opšteobrazovnih predmeta koji se nalazi u planovima je u rasponu od 12 do 7. Najveći broj predmeta je u planu Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor i Škole za klasičan balet Zagreb (12), dok se najmanji broj opšteobrazovnih predmeta nalazi u planu makedonskog Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“ (7).

Ukupan broj svih časova opšteobrazovnih predmeta koji je planiran u periodu od 4 školske godine je računat na isti način za svaki nastavni plan, sa pretpostavkom da svaka godina ima 35 radnih nedelja. Raspon ukupnog broja opšteobrazovnih časova u analiziranim nastavnim planovima je od 1190 do 2730. Ustanova sa najvećim brojem opšteobrazovnih časova je Konzervatorijum za muziku i balet Maribor (2730), dok je ustanova sa najmanjim brojem Srednja muzička škola Sarajevo (1190).

Zaključuje se KA da opšteobrazovni predmeti postoje u svim analiziranim nastavnim planovima, sa maksimalnom razlikom u broju predmeta između dva analizirana plana od 5 predmeta i razlikom između dva analizirana plana u broju časova koja iznosi 1540 časova razlike.

7.2.1.1. Predmeti koji se pojavljuju u više nastavnih planova

Na osnovu komparativne analize uočeno je da u nastavnim planovima 6 balkanskih zemalja postoje predmeti koji se pojavljuju u bar dva nastavna plana, a to su:

- **Maternji jezik** - je jedan od tri predmeta koji postoji u svim nastavnim planovima srednjih baletskih škola. Sam naziv predmeta je najčešće definisan po zemlji iz koje dolazi osim u Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“ gde je nazvan „maternji“ i Srednjoj muzičkoj školi Sarajevo gde je nazvan „bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost“. Što se tiče fonda časova za dati predmet, on je u rasponu od 420 do 560 u period od 4 godine. Najveći broj časova se održava u Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor (560), a najmanji u Srednjoj muzičkoj školi Sarajevo, Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“, baletskoj školi „Lujko Davičo“ i Državnom umetničko-baletskom školskom centru „Ilija Nikolovski-Luj“ (420).
- **Strani jezik I** - je drugi predmet koji postoji u svim nastavnim planovima koji su analizirani. Naziv predmeta je isti u svim analiziranim nastvnim planovima. Fond časova u periodu od 4 godine je u rasponu od 280 do 420. Najveći broj časova stranog jezika se održava u Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor i Školi za klasičan balet Zagreb (420), a u svim ostalim ustanovama je fond časova 280.
- **Istorija** - je treći predmet koji postoji u svim nastavnim planovima koji su analizirani. Naziv predmeta je u svim ustanovama isti, sem u baletskoj školi „Lujko Davičo“ gde je nazvan „istorija sa istorijom kulture i civilizacije“. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 70 do 280. Najveći broj časova istorije se održava u Školi za klasičan balet Zagreb (280), a najmanji u Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“ (70).
- **Informatika** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Srednje muzičke škole Sarajevo. Naziv predmeta je u svim ustanovama isti, sem u baletskoj školi „Lujko Davičo“ gde nazvan „računarstvo i informatika“. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 70 do 280. Najveći broj časova informatike se održava u baletskoj školi „Lujko Davičo“ (280), a u svim ostalim ustanovama je fond časova 70.
- **Filozofija** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 4 škole, osim u nastavnom planu Srednje muzičke škole Sarajevo i Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“. Naziv predmeta je isti u svim ustanovama. Fond časova, u periodu od 4 godine

je od 70 do 105. Najveći broj časova filozofije se održava u Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“ (105), a u svim ostalim ustanovama je fond časova 70.

- **Strani jezik II** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 4 škole, osim u nastavnom planu Srednje muzičke škole Sarajevo i Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“. Naziv predmeta je u svim ustanovama isti, sem u baletskoj školi „Lujo Davičo“, gde je jasno propisano da to bude predmet francuski jezik. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 280 do 350. Najveći broj časova stranog jezika II se održava u Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor (350), a u svim ostalim ustanovama je fond časova 280.
- **Biologija** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 4 škole, osim u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb i Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“. Naziv predmeta je isti u svim ustanovama, sem u Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“, gde je nazvan „biologija sa ekologijom“. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 70 do 140. Najveći broj časova biologije se održava u Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor (140), a u svim ostalim ustanovama je fond časova 70.
- **Psihologija** - je predmet koji postoji u nastavnom planu baletske škole „Lujo Davičo“, Škole za klasičan balet Zagreb i Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor. Naziv predmeta je isti u svim ustanovama. Fond časova psihologije, u periodu od 4 godine je isti u svim nastavnim planovima u kojima predmet postoji i iznosi 70 časova.
- **Geografija** - je predmet koji postoji u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb, Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor i Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“. Naziv predmeta je isti u svim ustanovama. Fond časova geografije, u periodu od 4 godine je od 70 do 105. Najveći broj časova se održava u Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor (140), a u svim ostalim ustanovama u kojima postoji dati predmet je fond časova 70.
- **Matematika** - je predmet koji postoji u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb i Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor. Naziv predmeta je isti u obe ustanove. Fond časova u periodu od 4 godine je od 140 časova u Školi za klasičan balet Zagreb, a 560 časova u Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor.
- **Građansko vaspitanje / Verska nastava / Etika / Demokratija i ljudska prava** - Ovi predmeti koji su u svakom nastavnom planu sačinjeni kao kompozicija od dva izborna predmeta, koji su

obavezni, pojavljuju se u 3 ustanove. U nastavnom planu baletske škole „Lujó Davičó“ predmet se zove „Građansko vaspitanje / verska nastava“ sa fondom od 140 časova. U planu Škole za klasičan balet Zagreb predmet se zove „etika / vjeronauk“ sa fondom od takóde 140 časova, a u nastavnom planu Srednje muzičke škole Sarajevo i to sa fondom o 70 časova.

- **Likovna kultura** - je predmet koji postoji u nastavnom planu Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor pod nazivom „likovne umetnosti“ sa fondom od 35 časova i Srednje muzičke škole Sarajevo pod nazivom „likovna kultura“ sa fondom od 70 časova.
- **Sociologija** - je predmet koji postoji u nastavnom planu baletske škole „Lujó Davičó“ i Srednje muzičke škole Sarajevo. Naziv predmeta je isti u obe ustanove, kao i fond od 70 časova.
- **Estetika** - je predmet koji postoji u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 105 časova i Srednje muzičke škole Sarajevo sa fondom od 70 časova. Naziv predmeta je isti u obe ustanove.

Zaključuje se KA naziva opšteobrazovnih predmeta da oni imaju razlike u svojim nazivima od kojih je najspecifičnije da je naziv predmeta maternjeg jezika najčešće definisan po zemlji iz koje dolazi sam plan (hrvatski, srpski, makedonski i slovenački) osim u Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“ gde je nazvan „maternji“ i Srednjoj muzičkoj školi Sarajevo gde je nazvan „bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost“.

7.2.1.2. Predmeti koji se pojavljuju u jednom nastavnom planu

Na osnovu komparativne analize uočeno je da u nastavnim planovima 6 balkanskih zemalja postoje predmeti koji se pojavljuju u samo jednom od analiziranih planova, a to su:

- **Fizičko vaspitanje** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ sa fondom od 280 časova u period od 4 godine.
- **Latinski jezik** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb, sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.
- **Istorija likovne umetnosti** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb, sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.
- **Fizika** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor, sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.

- **Biznis i predprijemništvo** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.

Komparativnom analizom opšteobrazovnih predmeta koji se pojavljuju u jednom nastavnom planu primećujemo da ih je 5 i da pripadaju različitim naučnim oblastima.

7.3. Komparativna analiza stručnih predmeta

Izvršenom KA datog sadržaja došlo se do saznanja da stručni predmeti takođe postoje u svim analiziranim nastavnim planovima. Podeljeni su u zavisnosti od smera kome pripadaju na predmete za „klasičan smer“, „savremeni smer“ i „narodni smer“.

7.3.1. Klasičan smer

Komparativnom analizom nastavnih planova 6 balkanskih zemalja uočava se postojanje smera za klasičan balet u svim nastavnim planovima koji su analizirani. Broj stručnih predmeta za dati smer je u rasponu od 5 do 12. Najveći broj predmeta je u planu makedonskog Državnog umetničko-baletskog školskog centra „Ilija Nikolovski-Luj“ (12), dok se najmanji broj stručnih predmeta nalazi u planu Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor (5).

Ukupan broj svih časova stručnih predmeta koji je planiran u periodu od 4 školske godine je računat na isti način za svaki nastavni plan, sa pretpostavkom da svaka godina ima 35 radnih nedelja. Raspon ukupnog broja stručnih časova u analiziranim nastavnim planovima je od 2030 do 3570. Ustanova sa najvećim brojem časova stručnih predmeta za dati smer je Baletska škola „Lujko Davidović“ (3570), dok je ustanova sa najmanjim brojem časova Konzervatorijum za muziku i balet Maribor (2030).

Ukupan broj svih časova (opšteobrazovni i stručni) za smer plesača klasičnog baleta je u rasponu od 4060 do 5460 u analiziranim nastavnim planovima. Najviše časova je planirano u nastavnom planu Baletske škole „Lujko Davidović“ (5460), a najmanje u nastavnom planu Srednje muzičke škole Sarajevo (4060).

Zaključak je da stručni predmeti postoje u svim analiziranim nastavnim planovima, kao i smer za klasičan balet. Maksimalna razlika u broju predmeta između dva analizirana nastavna plana je 7 predmeta, a razlika između dva analizirana plana u broju časova iznosi 1540 časova. Raspon

sveukupnog broja časova (stručnih i opšteobrazovnih predmeta) je od 4060 do 5460 u periodu od 4 godine kod analiziranih nastavnih planova, što čini ukupnu razliku od 1400 časova između dva analizirana nastavna plana.

7.3.1.1. Predmeti koji se pojavljuju u više nastavnih planova

Na osnovu KA uočeno je da u nastavnim planovima 6 balkanskih zemalja za klasičan smer postoje predmeti koji se pojavljuju u bar dva nastavna plana, a to su:

- **Klasičan balet** - je jedini predmet koji postoji u svim nastavnim planovima srednjih baletskih škola koje su analizirane. Što se tiče fonda časova za dati predmet, on je u rasponu od 1120 do 1680 u period od 4 godine. Najveći broj časova se nalazi u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb, Srednje muzičke škole Sarajevo i Baletske škole „Lujko Davičo“ (1680), a najmanji u Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“ (1120).
- **Istorija igre** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“. Naziv predmeta je u svim ustanovama isti, sem u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb gde je nazvan „povijest (istorija) plesa“. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 70 do 140. Najveći broj časova istorije igre se održava u Baletskoj školi „Lujko Davičo“ i Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“ (140), a najmanje u Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor (70).
- **Istorijsko balske igre** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor. Naziv predmeta je različit i to: „istorijske igre“, „istorijski plesovi“, „istorijsko balske igre“. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 70 do 140. Najveći broj časova istorijsko balskih plesova se održava u Državnom umetničko-baletskom školskom centru „Ilija Nikolovski-Luj“ (140), a u svim ostalim ustanovama je fond časova 70.
- **Savremena igra** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Srednje muzičke škole Sarajevo. Naziv predmeta je različit i to: „moderni balet“, „savremene plesne tehnike“. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 140 do 525. Najveći broj časova savremene igre se održava u Baletskoj školi „Lujko Davičo“ (525), a najmanji u Školi za klasičan balet Zagreb (140).

- **Karakterne igre** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 4 škole, osim u nastavnom planu Baletske škole „Lujó Davičó“ i Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor. Naziv predmeta je različít i to: „karakterne igre“, „karakterni plesovi“, „karakterne i folklorne igre“. Fond časova, u periodu od 4 godine je 280 u svim nastavnim planovima u kojima ovaj predmet postoji.
- **Klasična podrška** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 4 škole, osim u nastavnom planu Baletske škole „Lujó Davičó“ i Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“. Naziv predmeta je isti sem što se u Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“ ovaj predmet održava zajedno sa repertoarom te je naziv predmeta „klasična podrška i repertoar“. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 140 do 280. Najveći broj časova savremene igre se održava u Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor (280), a najmanji u Školi za klasičan balet Zagreb (140).
- **Repertoar klasičnog baleta** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 4 škole, osim u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb i Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor. Naziv predmeta je ili „repertoar klasičnog baleta“ ili samo „repertoar“. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 140 do 420. Najveći broj časova repertoara klasičnog baleta se održava u Baletskoj školi „Lujó Davičó“ (420), a najmanji u Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“ (140).
- **Gluma i vokal** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 4 škole, osim u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb i Konzervatorijuma za muziku i balet Maribor. Naziv predmeta je ili „gluma i vokal“ ili samo „gluma“. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 140 do 70. Najmanji broj časova glume i vokala se održava u Srednjoj muzičkoj školi Sarajevo (70), dok je u svim ostalim školama koje imaju ovaj predmet fond časova 140.
- **Klavir** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 4 škole, osim u nastavnom planu Baletske škole „Lujó Davičó“ i Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine je od 70 do 210. Najveći broj časova baleta se održava u Srednjoj muzičkoj školi Sarajevo (210), a najmanji u Školi za klasičan balet Zagreb i Konzervatorijumu za muziku i balet Maribor (70).

- **Duetna igra** - je predmet koji postoji u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ sa fondom od 210 časova i Umetničke škole za muziku i balet "Vasa Pavić" sa fondom od 140 časova. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima.

Komparativna analiza pokazuje da stručni predmeti u svim smerovima imaju razlike u svojim nazivima, od kojih je najspecifičnija da se pojmovi „igra“ i „ples“ koriste kao sinonimi u različitim nastavnim planovima. Zaključak donešen KA stručnih predmeta za klasični smer koji se pojavljuju u više nastavnih planova je da ih je 10 i da najveću razliku u broju organizovanih časova čini predmet klasičan balet sa 560 časova razlike u odnosu na ostale predmete.

7.3.1.2. Predmeti koji se pojavljuju u jednom nastavnom planu

Na osnovu komparativne analize uočeno je da u nastavnim planovima 6 balkanskih zemalja, za klasičan smer, postoje predmeti koji se pojavljuju u samo jednom od analiziranih planova, a to su:

- **Scenske narodne igre** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ sa fondom od 315 časova u period od 4 godine.
- **Muzička literatura** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Igre XX veka** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ sa fondom od 175 časova u period od 4 godine.
- **Historija muzike sa poznavanjem muzičke literature** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Srednje muzičke škole Sarajevo sa fondom od 210 časova u period od 4 godine.
- **Istorija umetnosti** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Istorija baleta** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.
- **Folklorna igra** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Pedagogija** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.

Komparativnom analizom stručnih predmeta koji se pojavljuju u jednom nastavnom planu za klasičan smer primećujemo da ih je 8 i da su „scenske narodne igre“ najobimniji o svih pomenutih predmeta sa fondom od 315 časova u period od 4 godine.

7.3.2. Savremeni smer

Komparativnom analizom nastavnih planova 6 balkanskih zemalja uočava se postojanje savremenog smera u nastavnim planovima Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa 12 stručnih predmeta i Baletske škole „Lujo Davičo“ i Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ sa 10 stručnih predmeta.

Ukupan broj svih časova stručnih predmeta koji je planiran u periodu od 4 školske godine je računat na isti način za svaki nastavni plan, sa pretpostavkom da svaka godina ima 35 radnih nedelja. Raspon ukupnog broja stručnih časova u analiziranim nastavnim planovima je od 1995 do 3675. Ustanova sa najvećim brojem časova stručnih predmeta za dati smer je Baletska škola „Lujo Davičo“ (3675), dok je ustanova sa najmanjim brojem časova Umetnička škola za muziku i balet „Vasa Pavić“ (1995).

Ukupan broj svih časova (opšteobrazovni i stručni) za smer plesača klasičnog baleta je u rasponu od 3360 do 5565 u analiziranim nastavnim planovima. Najviše časova je planirano u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ (5565), a najmanje u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ (3360).

Zaključuje se KA da savremeni smer postoji u 3 od 6 analiziranih nastavnih planova. Maksimalna razlika u broju predmeta između dva analizirana nastavna plana je 2 predmeta, a razlika između dva analizirana plana u broju časova iznosi 1680 časova. Raspon sveukupnog broja časova (stručnih i opšteobrazovnih predmeta) je od 3360 do 5565 u periodu od 4 godine kod analiziranih nastavnih planova, što čini ukupnu razliku od čak 2205 časova između dva analizirana nastavna plana.

7.3.2.1. Predmeti koji se pojavljuju u više nastavnih planova

Na osnovu KA uočeno je da u nastavnim planovima 6 balkanskih zemalja za savremeni smer postoje predmeti koji se pojavljuju u bar dva nastavna plana, a to su:

- **Savremena igra** - je jedan od tri predmeta koji postoji u sva tri nastavna plana. Naziv predmeta je „savremena igra“ i „moderan i džez balet“. Fond časova, u periodu od 4 godine je u nastavnom

planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ 700 časova, a u nastavnim planovima Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ i Baletske škole „Lujo Davičo“ 1400 časova.

- **Klasičan balet** - je drugi predmeta koji postoji u sva tri nastavna plana. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine je u rasponu od 560 do 1015. Najveći broj časova je planiran u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ (1015), a najmanje časova u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ (560).
- **Gluma i vokal** – je treći predmet koji postoji u sva tri nastavna plana. Naziv predmeta je „gluma i vokal“ ili samo „gluma“. Fond časova, u periodu od 4 godine je isti u svim nastavnim planovima i iznosi 140 časova.
- **Moderna podrška** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ je 70 časova, a u nastavnim planovima Baletske škole „Lujo Davičo“ 140 časova.
- **Istorijsko balske igre** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine je isti u svim nastavnim planovima i iznosi 70 časova.
- **Igre XX veka (plesovi)** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ je 175 časova, a u nastavnim planovima Baletske škole „Lujo Davičo“ 70 časova.
- **Muzička kultura** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“. Naziv predmeta je „muzička kultura“ ili „muzička literatura“. Fond časova, u periodu od 4 godine je isti u svim nastavnim planovima i iznosi 70 časova.

- **Istorija igre** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine je isti u svim nastavnim planovima i iznosi 140 časova.
- **Duetna igra** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine je isti u svim nastavnim planovima i iznosi 70 časova.
- **Repertoar** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“. Naziv predmeta je „repertoar savremene igre“ ili samo „repertoar“. Fond časova, u periodu od 4 godine u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ je 280 časova, a u nastavnom planovima Baletske škole „Lujko Davidović“ 210 časova.
- **Klavir** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ je 140 časova, a u nastavnom planovima Baletske škole „Lujko Davidović“ 70 časova.
- **Karakterne igre** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Baletske škole „Lujko Davidović“. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine u svim nastavnim planovima iznosi 280 časova.

Komparativnom analizom stručnih predmeta za savremeni smer koji se pojavljuju u više nastavnih planova primećuje se da ih je 12 i da najveću razliku u broju organizovanih časova čini predmet klasičan balet sa 385 časova razlike u odnosu na ostale predmete. Navedeni premeti ukazuju na značaj muzike (od teorije, solfeđa, sviranja), glume i scenskog izraza za školovanje baletskog igrača.

7.3.2.2. Predmeti koji se pojavljuju u jednom nastavnom planu

Na osnovu komparativne analize uočeno je da u nastavnim planovima 6 balkanskih zemalja, za savremeni smer, postoje predmeti koji se pojavljuju u samo jednom od analiziranih planova, a to su:

- **Scenske narodne igre** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Baletske škole „Lujko Davičo“ sa fondom od 280 časova u period od 4 godine.
- **Repertoar klasičnog baletav-** je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.
- **Klasičan balet SS** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ sa fondom od 280 časova u period od 4 godine.
- **Pedagogija** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Istorija umetnosti** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Istorija moderne umetnosti** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Istorija baleta** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.

Komparativnom analizom stručnih predmeta koji se pojavljuju u jednom nastavnom planu za savremeni smer primećujemo da ih je 7 i da su „scenske narodne igre“ najobimniji o svih pomenutih predmeta sa fondom od 280 časova u period od 4 godine.

7.3.3. Narodni smer

Komparativnom analizom nastavnih planova 6 balkanskih zemalja uočava se postojanje narodnog smera u nastavnim planovima Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa 16 stručnih predmeta i Baletske škole „Lujo Davičo“ sa fondom od 14 časova i Škole za klasičan balet Zagreb sa 10 stručnih predmeta.

Ukupan broj svih časova stručnih predmeta koji je planiran u periodu od 4 školske godine je računat na isti način za svaki nastavni plan, sa pretpostavkom da svaka godina ima 35 radnih nedelja. Raspon ukupnog broja stručnih časova u analiziranim nastavnim planovima je od 2730 do 3325. Ustanova sa najvećim brojem časova stručnih predmeta za dati smer je Baletska škola „Lujo Davičo“ (3325), dok je ustanova sa najmanjim brojem časova Škola za klasičan balet Zagreb (2730).

Ukupan broj svih časova (opšteobrazovni i stručni) za smer plesača klasičnog baleta je u rasponu od 4410 do 5215 u analiziranim nastavnim planovima. Najviše časova je planirano u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ (5215), a najmanje u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ (4410).

Zaključuje se KA da narodni smer postoji u 3 od 6 analiziranih nastavnih planova. Maksimalna razlika u broju predmeta između dva analizirana nastavna plana je 6 predmeta, a razlika između dva analizirana plana u broju časova iznosi 596 časova. Raspon sveukupnog broja časova (stručnih i opšteobrazovnih predmeta) je od 4410 do 5215 u periodu od 4 godine kod analiziranih nastavnih planova, što čini ukupnu razliku od čak 805 časova između dva analizirana nastavna plana.

7.3.3.1. Predmeti koji se pojavljuju u više nastavnih planova

Na osnovu KA uočeno je da u nastavnim planovima 6 balkanskih zemalja za narodni smer postoje predmeti koji se pojavljuju u bar dva nastavna plana, a to su:

- **Narodna igra-glavni predmet** - je jedan od pet predmeta koji postoji u sva tri nastavna plana. Naziv predmeta je „narodna igra“ ili „narodni plesovi“. Fond časova, u periodu od 4 godine u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb je 1260 časova, a u nastavnim planovima Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ i Baletske škole „Lujo Davičo“ 1120 časova.

- **Tradicionalno pevanje** - je drugi predmet koji postoji u sva tri nastavna plana. Naziv predmeta je „tradicionalno pevanje“, „narodno pevanje“ ili „narodni napjevi- tehnika pučkog pjevanja“. Fond časova, u periodu od 4 godine u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb je 490 časova, a u nastavnim planovima Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ i Baletske škole „Lujo Davičo“ 280 časova.
- **Klasičan balet** - je treći predmet koji postoji u sva tri nastavna plana. Naziv predmeta je „osnove klasičnog baleta“ ili samo „klasičan balet“. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine je u rasponu od 70 do 455. Najveći broj časova je planiran u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ (455), a najmanje časova u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb (70).
- **Solfedó** - je četvrti predmet koji postoji u sva tri nastavna plana. Naziv predmeta je „solfedó (s’ osnovama ritma)“ ili samo „solfedó“. Fond časova, u periodu od 4 godine u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb i Baletske škole „Lujo Davičo“ je 140 časova, a u nastavnim planovima Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ je 280 časova.
- **Tradicionalno sviranje** - je peti predmet koji postoji u sva tri nastavna plana. Naziv predmeta je „tradicionalno sviranje“, „narodni instrumenti“ ili „tambure“. Fond časova, u periodu od 4 godine je u rasponu od 34 do 210. Najveći broj časova je planiran u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb (210), a najmanje časova u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ (35).
- **Osnovi koreografije** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb je 35 časova, a u nastavnim planovima Baletske škole „Lujo Davičo“ 70 časova.
- **Etnologija** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova u oba nastavna plana u period od 4 godine iznosi 140 časova.

- **Gluma i vokal** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb. Naziv predmeta je „gluma i vokal“ ili samo „gluma“. Fond časova u oba nastavna plana u period od 4 godine iznosi 140 časova.
- **Karakterni plesovi** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“. Naziv predmeta je „karakterne igre“ ili „karakterni plesovi“. Fond časova, u periodu od 4 godine u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ je 70 časova, a u nastavnom planovima Škole za klasičan balet Zagreb 140 časova.
- **Teorija muzike** - je nastavni predmet koji postoji u nastavnim planovima 5 škola, osim u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb. Naziv predmeta je isti u svim nastavnim planovima. Fond časova, u periodu od 4 godine u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ je 70 časova, a u nastavnom planovima Baletske škole „Lujo Davičo“ 35 časova.

Zaključuje se KA stručnih predmeta za narodni smer koji se pojavljuju u više nastavnih planova primećuje da ih je 10, a da najveću razliku u broju organizovanih časova čini predmet klasičan balet sa 385 časova razlike u odnosu na ostale predmete. Navedeni predmeti ukazuju na značaj muzike (od teorije, solfeđa, sviranja), glume i scenskog izraza za školovanje baletskog igrača.

7.3.3.2. Predmeti koji se pojavljuju u jednom nastavnom planu

Na osnovu komparativne analize uočeno je da u nastavnim planovima 6 balkanskih zemalja, za narodni smer, postoje predmeti koji se pojavljuju u samo jednom od analiziranih planova, a to su:

- **Etnomuzikologija** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.
- **Repertoar narodne igre** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ sa fondom od 210 časova u period od 4 godine.
- **Scenske narodne igre** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ sa fondom od 315 časova u period od 4 godine.
- **Savremena igra** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ sa fondom od 175 časova u period od 4 godine.

- **Istorijsko balske igre** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Baletske škole „Lujo Davičo“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Glazbeni i plesni folklor** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.
- **Istorija glazbe i plesa** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.
- **Likovni folklor** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Škole za klasičan balet Zagreb sa fondom od 35 časova u period od 4 godine.
- **Pedagogija** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Terenska nastava** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Klavir** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.
- **Istorija tradicionalne igre** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Etnokoreologija** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 140 časova u period od 4 godine.
- **Istorija umetnosti** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Istorijske igre** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.
- **Obredne igre** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.

- **Balkanski narodni plesovi** - je predmet koji postoji samo u nastavnom planu Državnog umetničko-baletskog školskog centara „Ilija Nikolovski-Luj“ sa fondom od 70 časova u period od 4 godine.

Primećuje se KA stručnih predmeta koji se pojavljuju u jednom nastavnom planu za savremeni smer da ih je 17 i da su „scenske narodne igre“ najobimniji od svih pomenutih predmeta sa fondom od 315 časova u period od 4 godine. Pažnju je privukla činjenica da postoji predmet pod nazivom „terenska nastava“, gde je pretpostavka da se učenici direktno upoznaju sa mogućim budućim radnim mestima (pozorišta). Isto tako interesantna je i sličnost predmeta Istorijske igre i Istorija glazbe i plesa, ali za detaljno prihvatnje sličnosti, kao i razumevanje samog sadržaja na predmetu „terenska nastava“ potreban je izučiti nastavni program. Pokazano je KA da ima veliki broj predmeta koji izučavaju istoriju umetnosti / glazbe / igre (plesa). Zapaža se specifičnost naziva predmeta „likovni folklor“, koji intrigira svojim specifičnim nazivom.

8. ZAKLJUČAK

Imajući u vidu značaj plesova na razvoj i očuvanje bio-psiho-socijalnih karakteristika pojedinca, kao i postojanost zanimanja „baletski plesač / balerina“ baletske srednje škole treba da se nalaze u vaspitno obrazovnom sistemu umetničkih škola. Opšti cilj rada bio je uporediti nastavne planove srednjih baletskih škola u vaspitno obrazovnom sistemu balkanskih zemalja. U skladu sa ciljem rada izvršen je pregled i analiza nastavnih planova za srednje baletsko vaspitanje i obrazovanje sednjih škola iz Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Republike Severne Makedonije, Republike Slovenije, Republike Srbije i Republike Crne Gore.

Saglasnost u tvrdnjama današnjih pedagoga, didaktičara i andragoga da sa povećanjem obrazovnog nivoa stanovništva jedne države, ili uopšte na širem nivou (asocijacija država), ekonomski napredak postaje, „u neku ruku neizbežan“, upućuje nas na uverenje da poboljšanje kvaliteta nastavnog plana i programa osnovnog obrazovanja i vaspitanja smatramo važnom i veoma odgovornom oblašću društvenog života (Rajčević, 2016).

Komparativnom analizom prikupljenih sadržaja uočavaju se višestruke razlike. Prvenstveno je primećena razlika u imenima samih ustanova kao i broju smerova koji su u istima ponuđeni. U nazivima ustanova se uočavaju termini „muzika“, „balet“ i „umetnost“ kao najčešći, dok se u imenovanju smerova najčešće pojavljuju termini „klasični“, „savremeni“ i „narodni“. Vaspitno obrazovne ustanove u okviru svog plana imaju ponuđen jedan, dva ili tri moguća izlazna profila, odnosno izborna smera koji su u samom radu analizirani pod nazivom „Klasičan smer“, „Savremeni smer“ i „Narodni smer“.

Komparativnom analizom zaključuje se da je Hipoteza 1, koja glasi: „U sklopu plana srednje baletske škole se očekuju opšteobrazovni predmeti nastave“, potvrđena, s obzirom da opšteobrazovni predmeti postoje u svim analiziranim nastavnim planovima. Broj opšteobrazovnih predmeta koji se nalazi u istima je nejednak. Raspon broja opšteobrazovnih predmeta koji se nalaze u analiziranim planovima je od 12 do 7, dok je raspon ukupnog broja opšteobrazovnih časova od 1190 do 2730 u periodu od 4 godine. Dakle razlika između dva analizirana plana u broju časova iznosi čak 1540 časova.

Komparativnom analizom naziva opšteobrazovnih predmeta zaključuje se da oni imaju razlike u svojim nazivima od kojih je najspecifičnije da je naziv predmeta maternjeg jezika najčešće

definisan po zemlji iz koje dolazi sam plan (hrvatski, srpski, makedonski i slovenački) osim u Umetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“ gde je nazvan „maternji“ i Srednjoj muzičkoj školi Sarajevo gde je nazvan „bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost“. Što se tiče razlike u broju organizovanih časova opšteobrazovnih predmeta, najveću razliku među nastavnim planovima čini predmet matematika koja u nastavnom planu Slovenije ima fond od 560 časova u periodu od 4 godine, dok u čak 4 nastavna plana ne postoji kao obavezni opšteobrazovni predmet.

Primećuje se i da predmet fizičkog vaspitanja koje za cilj ima da raznovrsnim i sistemskim motoričkim aktivnostima, u povezanosti sa ostalim vaspitno-obrazovnim područjima, doprinese integralnom razvoju ličnosti učenika (kognitivnom, afektivnom, motoričkom), razvoju motoričkih sposobnosti, sticanju, usavršavanju i primeni motoričkih umenja, navika i neophodnih teorijskih znanja u svakodnevnom i specifičnim uslovima života i rada (Radisavljević Janić i Milanović, 2015) postoji samo u nastavnom planu Umetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“. Opšteobrazovni predmeti koji se takođe pojavljuju samo u jednom nastavnom planu su pored fizičko vaspitanja i latinski jezik, istorija likovne umetnosti, fizika i biznis i predprijemništvo, dakle ima ih 5 i pripadaju različitim naučnim oblastima.

Stručni predmeti za sve smerove imaju razlike u svojim nazivima od kojih je najspecifičnija da su pojmovi „igra“ i „ples“ korišteni kao sinonimi u različitim nastavnim planovima.

Komparativnom analizom zaključuje se da je Hipoteza 2, koja glasi: „U sklopu plana srednje baletske škole se očekuju stručno-teoretski predmeti sa praktičnom nastavom“, potvrđena jer su oni postojani u svim analiziranim nastavnim planovima. Stručni predmeti za klasičan smer takođe postoje u svim analiziranim nastavnim planovima, ali je broj stručnih predmeta u rasponu od 5 do 12. Raspon ukupnog broja časova stručnih predmeta je od 2030 do 3570 u periodu od 4 godine, odnosno razlika između dva analizirana plana u broju časova iznosi isto kao kod opšteobrazovnih predmeta, 1540 časova. Raspon sveukupnog broja časova (stručnih i opšteobrazovnih predmeta) je od 4060 do 5460 u periodu od 4 godine kod analiziranih nastavnih planova, što čini ukupnu razliku od 1400 časova između dva analizirana nastavna plana.

Što se tiče razlike u broju organizovanih časova stručnih predmeta za klasičan smer najveću razliku od 560 časova među nastavnim planovima čini predmet klasičan balet. Stručni predmeti koji se pojavljuju samo u jednom nastavnom planu su: scenske narodne igre, muzička literatura, igre XX veka, historija muzike sa poznavanjem muzičke literature, istorija umetnosti, istorija baleta, folklorna

igra i pedagogija. Ukupno ih je 8 i „scenske narodne igre“ su najobimniji od svih pomenutih predmeta sa fondom od 315 časova u periodu od 4 godine.

Stručni predmeti za savremeni smer postoje u 3 analizirana nastavna plana, sa brojem stručnih predmeta u rasponu od 10 do 12. Raspon ukupnog broja časova stručnih predmeta za dati smer je od 1995 do 3675 u periodu od 4 godine, odnosno razlika između dva analizirana plana u broju časova iznosi 1680 časova. Raspon sveukupnog broja časova (stručnih i opšteobrazovnih predmeta) je od 3360 do 5565 u periodu od 4 godine kod analiziranih nastavnih planova, što čini ukupnu razliku od čak 2205 časova između dva analizirana nastavna plana.

Komparativnom analizom razlika u broju organizovanih časova stručnih predmeta za savremeni smer dolazimo do podatka da najveću razliku od 385 časova među nastavnim planovima čini isto predmet klasičan balet. Stručni predmeti koji se pojavljuju samo u jednom nastavnom planu ovog smera su: scenske narodne igre, repertoar klasičnog baleta, klasičan balet SS, pedagogija, istorija umetnosti, istorija moderne, umetnosti i istorija baleta.

Stručni predmeti za narodni smer takođe postoje u 3 analizirana nastavna plana, sa brojem stručnih predmeta u rasponu od 10 do 16. Raspon ukupnog broja časova stručnih predmeta za dati smer je od 2730 do 3325 u periodu od 4 godine, odnosno razlika između dva analizirana plana u broju časova iznosi 595 časova. Raspon sveukupnog broja časova (stručnih i opšteobrazovnih predmeta) je od 4410 do 5215 u periodu od 4 godine kod analiziranih nastavnih planova, što čini ukupnu razliku od 805 časova između dva analizirana nastavna plana.

Komparativnom analizom razlika u broju organizovanih časova stručnih predmeta za narodni smer dolazimo do podatka da najveću razliku od 385 časova među nastavnim planovima čini kao i u drugim smerovima predmet klasičan balet. Stručni predmeti koji se pojavljuju samo u jednom nastavnom planu ovog smera je čak 17 predmeta: etnomuzikologija, repertoar narodne igre, scenske narodne igre, savremena igra, istorijsko-balske igre, glazbeni i plesni folklor, istorija glazbe i plesa, likovni folklor, pedagogija, terenska nastava, klavir, istorija tradicionalne igre, etnokoreologija, istorija umetnosti, istorijske igre, obredne igre i balkanski narodni plesovi.

Zaključuje se da su Hipoteze 3, koja glasi: „Očekuju se razlike u sadržajima planova srednjih baletskih škola, naročito u delu stručno-teoretskih predmeta sa praktičnom nastavom“, i Hipoteza 4, koja glasi: „Očekuju se razlike naziva predmeta u srednjim baletskim školama, naročito u delu stručno

teoretskih predmeta sa praktičnom nastavom“, potvrđene, s obzirom na sve do sada napomenute razlike u analiziranim nastavnim planovima.

Sveobuhvatnom analizom dolazi se do zaključka da su razlike između analiziranih nastavnih planova višedimenzionalne i mnogobrojne, te da je saradnja između datih vaspitno-obrazovnih ustanova, kao i onih koje u ovom radu nisu bile analizirane, odnosno samih stručnjaka koji su kreirali nastavne planove i ispunjavaju iste, apsolutno neophodna. Razmenom iskustava i znanja, problema i otkrića verujem da možemo učiniti sam proces školovanja, a samim tim i budućnost koju negujemo kroz učenike koji pohađaju date ustanove, znatno stabilnijim, sigurnijim, sa čvršćom potporom i boljom osnovom za svoja dalja usavršavanja, bila ona akademskog ili profesionalnog karaktera.

9. LITERATURA

- Antonijević, R. (2006). *Sistem znanja u nastavi*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Beghetto, R. A. & Kaufman, J. C. (2014). Classroom Contexts for Creativity. *High Ability Studies*, 25(1), 53-69.
- Gvozdenović, S. (2011). *Predmet i konstituisanje sociologije obrazovanja*. Nikšić: Filozofski fakultet.
- Šteker, K. (1960). *Savremeno formiranje nastave*. Beograd: Naučna knjiga.
- Jesipov, B. P. (1946). *Elementarna didaktika*. Beograd: Prosveta.
- Jocić, D. (2009). *Teorija i metodika plesova*. Beograd: Univerzitet u Beogradu – Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
- Magazinović, M. (1951). *Istorija igre*. Beograd: Prosveta.
- Potkonjak, N., i Šimleša, P. (1989). *Pedagoška enciklopedija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Radisavljević Janić, S., i Milanović, I. (2015) *Praktikum (drugo izdanje)*. Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
- Rajčević, P. (2016). Nastavni plan i program za osnovnu školu i društveno-ekonomski sistem. *Zbornik radova Učiteljskog fakulteta Prizren - Leposavić*, 10, 163-174.
- Stalder, M., Noble, B., & Willkinson, J. (1990). The Effeco of Supplemental Weight Traming for Ballet Dancers. *Journal of Applied Sport Science Research*, 4(3), 95-102.
- Zakon o srednjem obrazovanju i vaspitanju. Službeni glasnik RS 52/2021. Dostupno 22. avgusta 2021. na: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_srednjem_obrazovanju_i_vaspitanju.html

10. PRILOZI

U *Tabelama 25, 26, 27, 28 i 29.* predstavljen je broj svih časova koji se pojavljuju u više nastavnih planova. Tabele su podeljene u tri boje, od kojih su narandžastom bojom predstavljene vrste i nazivi predmeta, plavom bojom predstavljen broj časova datog predmeta u periodu od 4 godine, a zelenom bojom je predstavljen raspon, odnosno najveći i najmanji broj časova koji se pojavljuje u analiziranim planovima, kao i razlika između njih.

Tabela 25. Predstavljen je ukupan broj časova opštih predmeta podeljen po zemalja u kojima se škole nalaze.

Ukupan broj časova u 4 godine									
OPŠTI PREDMETI	SRBIJA	CRNA GORA	HRVATSKA	BOSNA I HERCEGOVINA	SLOVENIJA	MAKEDONIJA	RASPON		RAZLIKA
							MIN	MAX	
MATERNJI JEZIK	420	420	490	420	560	420	420	560	140
STRANI JEZIK	280	280	420	280	420	280	280	420	140
ISTORIJA	210	70	280	140	210	140	70	280	210
INFORMATIKA	280	70	70		70	70	70	280	210
FILOZOFIJA	70	105	70		70		70	105	35
STRANI JEZIK II	280		280		350	280	280	350	70
BIOLOGIJA	70	70		70	140		70	140	70
PSIHOLOGIJA	70		70		70		70	70	0
GEOGRAFIJA		70	70		105		70	105	35
MATEMATIKA			140		560		140	560	420
GRAĐANSKO VASPITANJE/VERSK	140		140	70			70	140	70
LIKOVNA KULTURA				70	35		35	70	35
SOCIOLOGIJA	70			70			70	70	0
ESTETIKA				70		105	70	105	35
SVI ČASOVI	1890	1365	2310	1190	2730	1365	1190	2730	1540

Tabela 26. Predstavljen je ukupan broj časova stručnih predmeta za klasičan smer podeljen po zemalja u kojima se škole nalaze.

STRUČNI PREDMETI- KLASIČAN SMER	SRBIJA	CRNA GORA	HRVATSKA	BOSNA I HERCEGOVINA	SLOVENIJA	MAKEDONIJA	RASPON		RAZLIKA
							MIN	MAX	
KLASIČAN BALET	1680	1120	1680	1680	1400	1400	1120	1680	560
ISTORIJA IGRE	140	140	105	105	70		70	140	70
ISTORIJSKO BALSKE IGRE	70	70	70	70		140	70	140	70
SAVREMENA IGRA	525	420	140		210	280	140	525	385
KARAKTERNE IGRE		280	280	280		280	280	280	0
KLASIČNA PODRŠKA			140	210	280	210	140	280	140
REPERTOAR KLASIČNOG BALETA	420	140		280		280	140	420	280
GLUMA I VOKAL	140	140		70		140	70	140	70
KLAVIR			70	210	70	140	70	210	140
DUETNA IGRA	210	140					140	210	70
UKUPNO STRUČNIH	3570	2695	2485	3115	2030	3220	2030	3570	1540
SVI ČASOVI	5460	4060	4795	4305	4760	4585	4060	5460	1400

Tabela 27. Predstavljen je ukupan broj časova stručnih predmeta za savremeni smer podeljen po zemalja u kojima se škole nalaze.

STRUČNI PREDMETI- SAVREMENI SMER	SRBIJA	CRNA GORA	HRVATSKA	BOSNA I HERCEGOVINA	SLOVENIJA	MAKEDONIJA	RASPON		RAZLIKA
							MIN	MAX	
SAVREMENA IGRA	1400	700				1400	700	1400	700
KLASIČAN BALET	1015	560				700	560	1015	455
DUETNA IGRA	70	70					70	70	0
MODERNA PODRŠKA	140	70					70	140	70
ISTORIJSKO BALSKE IGRE	70	70					70	70	0
IGRE XX VEKA (PLESOVI)	70	175					70	175	105
MUZIČKA KULTURA	70	70					70	70	0
ISTORIJA IGRE	140	140					140	140	0
GLUMA I VOKAL	140	140				140	140	140	0
REPERTOAR	210					280	210	280	70
KLAVIR	70					140	70	140	70
KARAKTERNE IGRE		280				280	280	280	0
UKUPNO STRUČNIH	3675	1995				3290	1995	3675	1680
SVI ČASOVI	5565	3360				4655	3360	5565	2205

Tabela 28. Predstavljen je ukupan broj časova stručnih predmeta za narodni smer podeljen po zemalja u kojima se škole nalaze

STRUČNI PREDMETI- NARODNI SMER	SRBIJA	CRNA GORA	HRVATSKA	BOSNA I HERCEGOVINA	SLOVENIJA	MAKEDONIJA	RASPON		RAZLIKA
							MIN	MAX	
NARODNA IGRA-GLAVNI PREDMET	1120		1260			1120	1120	1260	140
TRADICIONALNO PEVANJE	280		490			280	280	490	210
KLASIČAN BALET	455		140			70	70	455	385
SOLFEDO	140		140			280	140	280	140
TRADICIONALNO SVIRANJE	35		210			140	35	210	175
OSNOVI KOREOGRAFIJE	70		35				35	70	35
ETNOLOGIJA	140					140	140	140	0
GLUMA I VOKAL	140					140	140	140	0
KARAKTERNI PLESovi			140			70	70	140	70
TEORIJA MUZIKE	35					70	35	70	35
UKUPNO STRUČNIH	3325		2730			3045	2730	3325	595
SVI ČASOVI	5215		5040			4410	4410	5215	805

Tabela 29. Predstavljen je ukupan broj časova izbornih predmeta podeljen po zemalja u kojima se škole nalaze

IZBORNI PREDMETI	SRBIJA	CRNA GORA	HRVATSKA	BOSNA I HERCEGOVINA	SLOVENIJA	MAKEDONIJA	RASPON		RAZLIKA
							MIN	MAX	
UKUPNO	1050	840	280	280	245	1680	245	1680	1435